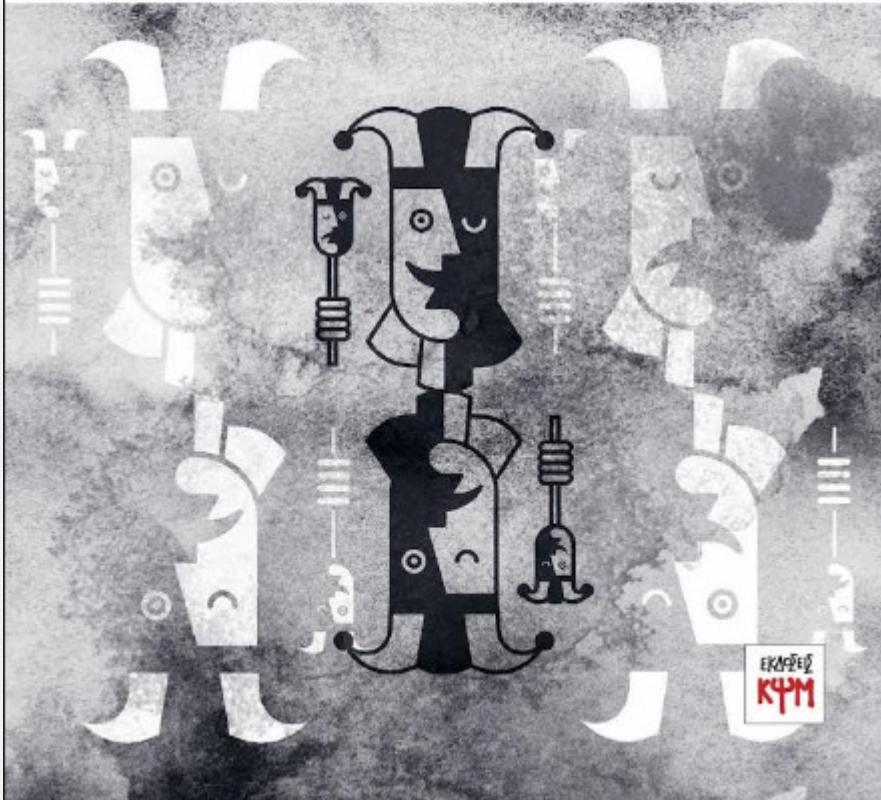

Παναγιώτης Κολέλης
Κομμένες γλώσσες
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Πρόλογος: Σεμίνα Διγενή, Επίμετρο: Έρη Ρίτσου

Επιμέλεια: Δημ. Λυμπερόπουλος

Παναγιώτης Κολέλης: «Κομμένες γλώσσες»

Φωτεινή Τέντη

Με το τρίτο του βιβλίο, τις **Κομμένες γλώσσες** (Εκδόσεις **ΚΨΜ**, 2022), ο Παναγιώτης Κολέλης επανέρχεται δυναμικά στον χώρο της λογοτεχνίας. Εννέα διηγήματα, εννέα ιστορίες ωμού κοινωνικού ρεαλισμού, οι οποίες εκτυλίσσονται στην Ελλάδα της κρίσης και με αιχμηρό λόγο αποτυπώνουν τις όψεις μιας νέας πραγματικότητας, που κατασυντρίβει κάθε τι ανθρώπινο.

«Νεκροί» αντανακλώνονται σε βιτρίνες καταστημάτων, ένα παντρεμένο ζευγάρι κόβει τις γλώσσες του για να μη φανερωθεί το ανίερο μυστικό του, μια κεραία κινητής τηλεφωνίας λειτουργεί ως φορέας σωτηρίας αλλά και απώλειας εαυτού, μια μάνα και μια κόρη από τη Γεωργία αποζητούν την καινούργια αρχή, στρατιώτες με μηνιαίο μισθό οκτώ ευρώ λένε τα κάλαντα, πρόσφυγες καταλήγουν ωμό κρέας προς κάθε χρήση από υπαλλήλους των ΜΚΟ, μια καθαρίστρια σε πολυτελές γυμναστήριο αφήνει νερά στο δάπεδο καθώς σφουγγαρίζει, ένας πατέρας κι ένας γιος παραδίδονται στην απελευθερωτική δράση του Mesulid, δύο διαδηλώτριες κι ένας ερωτευμένος εμπλέκονται σε ματωμένα ιδεολογικά άλλοθι.

Σε ένα τέτοιου τύπου δυστοπικό πλαίσιο τοποθετείται η δράση και, όπως παραστατικά αναφέρει η Σεμίνα Διγενή στον πρόλογο, «από τις πρώτες κιόλας σελίδες, θα νιώσετε πώς είναι να σπαρταράει ένας ολόκληρος κόσμος, ένας κόσμος που έχει πάρει φωτιά». Πράγματι, αυτό που εισπράττουμε εξαρχής είναι

η έντονη εντύπωση μιας κοινωνίας που φλέγεται υπόγεια, κρυφά, όμως η μυρωδιά του καπνού είναι αισθητή μαζί με τον αδιόρατο φόβο μιας επερχόμενης καταστροφικής έκρηξης.

Η αίσθηση της αναμενόμενης καταστροφής ενισχύεται από τον τρόπο που επιλέγει να δομήσει τον ψυχισμό των ηρώων του ο συγγραφέας. Οι χαρακτήρες του Κολέλη έχουν αποσαθρωθεί ηθικά, ενώ κινούνται βάσει ενός θολού αξιακού συστήματος που τους οδηγεί σε απονενομημένα εγχειρήματα. Προσπαθούν, χρησιμοποιώντας κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο, να ξεφύγουν από μια ζωή που τους απαγορεύει τα όνειρα, τους εγκλωβίζει στην εξαθλίωση και τους οδηγεί στην απώλεια της ανθρωπίνης υπόστασής τους. Ωστόσο, ο συγγραφέας δεν πέφτει στην παγίδα της απλουστευτικής θυματοποίησής τους. Σχεδόν όλοι του οι ήρωες ενδύονται τους δύο ρόλους εναλλάξ, λειτουργώντας άλλοτε ως θύτες και άλλοτε ως θύματα. Ο συγγραφέας δεν διαχωρίζει τους πρωταγωνιστές σε «καλούς» και σε «κακούς», ούτε τους τοποθετεί σε στενά πλαίσια αποδίδοντάς τους ετικέτες όπως αυτές του ανθρωπιστή, του υπερασπιστή του δικαίου ή του εκμεταλλευτή των αδυνάμων.

Το κενό είτε στον φυσικό χώρο, είτε στον ψυχολογικό, λειτουργεί με διάφορους τρόπους: ως λύτρωση, ως μοχλός υπέρβασης, ως αυτοκαταστροφική απελευθέρωση.

Άλλο στοιχείο που ξεχωρίζει σε σχέση με την εξέλιξη των ιστοριών είναι το κενό, το οποίο δείχνει να κατέχει πρωτεύοντα ρόλο. Το κενό είτε στον φυσικό χώρο, είτε στον ψυχολογικό, λειτουργεί με διάφορους τρόπους: ως λύτρωση, ως μοχλός υπέρβασης, ως αυτοκαταστροφική απελευθέρωση. Η έλλειψη, ο άδειος τόπος που πρέπει να γεμίσει, αλλά δεν γεμίζει παρά μόνο με ματαιώσεις, καθώς το κυρίαρχο σύστημα μεταλλάσσει και αλέθει ανθρώπους. Τους υποχρεώνει σε ζωές χωρίς νόημα, ανθρώπους που προτιμούν να κόψουν τις γλώσσες τους σε μια απέλπιδα προσπάθεια να αποκτήσουν αυτό το νόημα, ή οποιοδήποτε νόημα, ακόμη και εκείνο που εμπεριέχει τον αφανισμό τους, αρκεί να μη συνεχίσουν να αιωρούνται ανεξέλεγκτα, μόνιμα φοβισμένοι για το πότε θα συντριβούν.

«Όλα είναι αριθμοί. Να μάθεις να μετράς σωστά, για να μη σε κλέβουν. Μόνο αυτό έχει σημασία σήμερα», έλεγε στους μαθητές [ο δάσκαλος], κυρίως τις μέρες που είχε να πληρώσει λογαριασμούς και δεν του έφταναν τα χρήματα. Κι εκείνοι, φανερά επηρεασμένοι, σκάρωναν στιχάκια με αριθμούς, τράπεζες, χρηματοκιβώτια, κέρματα και χαρτονομίσματα. Ούτε ένα λιβάδι ή ένας ουρανός. Πώς θα μπορούσαν, λοιπόν, να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό, με αυτές τις εικόνες;

Το συγκεκριμένο απόσπασμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι συμπυκνώνει τον πυρήνα του εφιαλτικού αυτού συστήματος που δεν αφήνει χώρο στην ομορφιά, στο φως, στην καλοσύνη των συναισθημάτων.

Ως προς τον αφηγηματικό λόγο, από την πρώτη σελίδα του βιβλίου μέχρι την τελευταία, χρησιμοποιείται λόγος δημοσιογραφικός, στεγνός, με ωμές περιγραφές ακραίων καταστάσεων. Η επιλογή αυτή επιτυγχάνει την ένταση της δυστοπικής ατμόσφαιρας και της απόγνωσης που διαχέονται στο σκοτεινό σύμπαν όπου εισέρχεται ο αναγνώστης. Στο τέλος κάθε ιστορίας, μένουμε με ένα πνιγηρό αίσθημα βαθιάς δυσφορίας και την πικρή γεύση του δηλητηριασμένου αέρα. Η απελευθερωτική κάθαρση δεν επέρχεται, καθώς ο Κολέλης επιδιώκει να μας αφυπνίσει, να μας κινητοποιήσει και να μας ωθήσει σε προβληματισμό και (αυτό)κριτική, χωρίς την ευκολία επιφανειακών παρηγορητικών λύσεων.

Οι Κομμένες γλώσσες είναι ένα βιβλίο που το κουβαλά κανείς μέσα του για καιρό, που μας καλεί να δούμε την πραγματικότητα γύρω μας χωρίς φίλτρα ωραιοποίησης και που μας υπενθυμίζει ότι όσο προτιμούμε «να κόβουμε τις γλώσσες μας», αντί να τις χρησιμοποιούμε για να αρθρώσουμε λόγο εποικοδομητικό και δημιουργικό, η κατάληξή μας θα είναι το θανατηφόρο κενό.

Ο σκοτεινός κόσμος των εννέα διηγημάτων δεν είναι ένα ολότελα μακρινό αποκόπημα φαντασίας που δεν μας αφορά, καθώς, όπως πολύ εύστοχα σημειώνει η Έρη Ρίτσου στο επίμετρο: «Όσο κι αν οι καταστάσεις που περιγράφονται σε αυτές τις ιστορίες μοιάζουν σουρεαλιστικές, ο σουρεαλισμός τους δεν απέχει πολύ

από τη σκληρή καθημερινότητα που έχει σιγά σιγά διαμορφωθεί – και όχι μόνο στον τόπο μας».

Κομμένες γλώσσες
Παναγιώτης Κολέλης
Πρόλογος: Σεμίνα Διγενή
Επίμετρο: Έρη Ρίτσου
Επιμέλεια: Δημ. Λυμπερόπουλος
Εκδόσεις ΚΨΜ

Πηγή: diastixo.gr